

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Informacija o sprovođenju Politike za društvenu odgovornost u Crnoj Gori

Podgorica, 22. januar 2015. godine

1. O POLITICI ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST U CRNOJ GORI

Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. decembra 2013. godine utvrdila Politiku za društvenu odgovornost u Crnoj Gori i zadužila Ministarstvo održivog razvoja i turizma da u saradnji sa Koordinacionim tijelom za društvenu odgovornost (Mreža za društvenu odgovornost) koordinira dalje sprovođenje Politike i promociju koncepta društvene odgovornosti. Dodatno, Vlada je zadužila Ministarstvo održivog razvoja i turizma da u saradnji sa Koordinacionim tijelom za društvenu odgovornost podnosi godišnje izvještaje Vladi Crne Gore o sprovođenju aktivnosti u oblasti društvene odgovornosti.

Politika predstavlja dokument koji po prvi put definiše koncept društvene odgovornosti na najvišem političkom nivou u Crnoj Gori, daje pregled do sada postignutih rezultata u ovoj oblasti (kako u Crnoj Gori tako i u regionu ali i globalno) i daje smjernice za razvoj i dalje uvođenje koncepta u praksu funkcionisanja svih organizacija u Crnoj Gori.

Politika za društvenu odgovornost u Crnoj Gori je definisala 3 cilja:

1. Promovisanje koncepta društvene odgovornosti i podizanje svijesti o vrijednostima i važnosti DO (putem kampanja, istraživanja, uključivanja DO u obrazovni sistem, obuke na svim nivoima, širenja informacija o DO, saradnje među društvenim akterima, međunarodne saradnje i sl);
2. Stvaranje povoljnog okruženja za širenje i bržu primjenu DO (potrebno je donošenje stimulativnih politika i propisa, u skladu sa EU/međunarodnim politikama i smjernicama, primjena podsticajnih instrumenata, osiguravanje finansijske i druge podrške za primjenu DO u praksi itd);
3. Povećanje broja preduzeća koja sistematično primjenjuju načela društvene odgovornosti u svom poslovanju (razvoj i primjena DO u poslovnom sektoru, jačanje sistema izvještavanja, obuka i razmjena iskustava, poboljšanje korporativne uprave i uvođenje odgovarajućih standarda, itd).

2. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA SPROVOĐENJE POLITIKE

Mreža za društvenu odgovornost, koja je u julu 2013. godine prerasla u Koordinaciono tijelo za društvenu odgovornost u okviru Ministarstva održivog razvoja i turizma, ima za cilj promociju i podizanje svijesti šire javnosti i zainteresovanih strana o konceptu društvene odgovornosti kao jednog od mehanizama za postizanje održivog razvoja.

Glavne aktivnosti Mreže su:

- 1) Umrežavanje svih aktera društva u cilju promocije koncepta društvene odgovornosti;
- 2) Priprema savjeta i strateških smjernica Vladi Crne Gore za razvoj i primjenu principa društvene odgovornosti;
- 3) Promocija koncepta društvene odgovornosti kroz konkretne društveno odgovorne aktivnosti i afirmacija postojećih dobrih praksi u oblasti društvene odgovornosti.

Struktura Mreže, koju čine 37 članova/ica, odlikava partnerstvo javnog sektora, poslovnih udruženja, univerziteta, civilnog sektora i nezavisnih stručnjaka u oblasti promocije i primjene koncepta društvene odgovornosti.

3. PREGLED AKTIVNOSTI TOKOM 2014. GODINE – JAVNI SEKTOR

3.1. Ministarstvo održivog razvoja i turizma

U periodu januar-decembar 2014. godine, predstavnici javnog sektora su ili kroz sopstvene ili kroz aktivnosti Mreže za društvenu odgovornost sprovodili niz aktivnosti u cilju stimulisanja saradnje, dijaloga i razmjene iskustava za promociju i primjenu koncepta društvene odgovornosti.

Mreža za društvenu odgovornost je tokom 2014. godine imala dva redovna sastanka (18. februar 2014. godine i 11. jula 2014. godine), dva neformalna sastanka Mreže (23. januar i 7. februar), jedan sastanak radne grupe Mreže za komunikaciju (26. maja) i okrugli sto na temu „Mediji i društvena odgovornost“ (2. oktobar 2014. godine).

Tokom prve polovine 2014. godine članovi/ice Mreže su davali komentare na: *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama* i *Zakon o efikasnom korišćenju energije*. Komentari su, u skladu sa procedurom, upućeni nadležnim ministarstvima u okviru javne rasprave. Dodatno, članovi/ice Mreže su ocijenili da je proces izrade *Zakona o socijalnom preduzetništvu* jedan od najznačajnijih procesa kojim Mreža treba da se bavi. Nakon sprovođenja upitnika među članovima/icama o stepenu poznavanja koncepta socijalnog/društvenog preduzetništva kao i spremnosti za aktivno učešće u radu Radne grupe Ministarstva rada i socijalnog staranja u procesu izrade Zakona, upućen je dopis Ministarstvu rada i socijalnog staranja od kojih je dobijena informacija da je procedura donošenja Zakona odložena i da će članovi/ice Mreže biti blagovremeno obaviješteni o daljem procesu i eventualnoj mogućnosti i načinu da se uključe u proces izrade Zakona.

U dijelu konkretnih aktivnosti, Mreža je sprovela niz aktivnosti u kojima su podjednako učestvovali svi članovi/ice Mreže.

3.1.1. Akcija reciklaže starih novina, papira i kartona

U periodu januar – decembar 2014. godine, Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj koji obavlja poslove sekretarijata Mreže je organizovalo 8 akcija reciklaže starih novina, papira i kartona za zainteresovane članove/ice Mreže. Zahvaljujući saradnji sa Reciklažnim centrom u Podgorici (Deponija d.o.o) mjesečna akcija reciklaže organizuje se svakog poslednjeg četvrtka u mjesecu s tim što zainteresovani članovi/ice Mreže imaju mogućnost da, ukoliko u međuvremenu prikupe materijal za reciklažu, kontaktiraju Reciklažni centar koji organizuje prevoz vanredno prikupljenog materijala. S obzirom na to da Mreža, kao dio državnog organa, nema pravo na prodaju prikupljenog materijala, Reciklažni centar uslugu prevoza organizuje besplatno i dodatno, svim zainteresovanim članovima/icama Mreže, kao i partnerima koji su se, u međuvremenu, pridružili akciji, dostavlja kante za selektivno odvajanje otpada.

Tokom perioda januar-decembar 2014. godine Mreža je prikupila 6.460 kg materijala za reciklažu što je odličan rezultat ako se uzme u obzir da u okviru jedne akcije reciklaže, prosječno, učestvuje do deset članova/ica Mreže, kao i da je tokom cijele 2013. godine prikupljeno ukupno nešto više od tri tone materijala za reciklažu.

3.1.2. Dan planete Zemlje

Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj, kao sekretarijat Mreže za društvenu odgovornost, je, u saradnji sa Reciklažnim centrom iz Podgorice, Fondacijom Recan iz Beograda,

NVO Ozon iz Nikšića, NVO MADOP, O.Š. „Dragiša Ivanović“ i uz pomoć Elko tima iz Podgorice organizovalo promociju reciklaže aluminijske ambalaže povodom Dana planete Zemlje. Tokom programa, predstavljena je inicijativa Fondacije Recan „Svaka limenka se računa“ čije sprovođenje je planirano od septembra o.g. Djeca Osnovne škole „Dragiša Ivanović“ su pripremila predstavu na temu očuvanja životne sredine dok su volonteri NVO Ozon zainteresovanim građanima dijelili promotivni materijal i informisali ih o mogućnostima reciklaže u Crnoj Gori. Nakon događaja presa za aluminijsku ambalažu ostala je nedjelju dana u TC Delta City nakon čega je, u organizaciji NVO Ozon, preseljena na nekoliko različitih lokacija u Podgorici.

3.1.3. Akcija reciklaže aluminijske ambalaže u školama

U okviru saradnje Mreže sa Fondacijom Recan, NVO Ozon i Reciklažnim centrom pokrenuta je inicijativa za uvođenje akcije reciklaže aluminijske ambalaže u 10 osnovnih škola na teritoriji Podgorice (JU OŠ „21. maj“, JU OŠ „Dr Dragiša Ivanović“, JU OŠ „Mahmut Lekić“, JU OŠ „Maksim Gorki“, JU OŠ „Milorad Musa Burzan“, JU OŠ „Oktoih“, JU OŠ „Sutjeska“). Akcija reciklaže se naslanja na sistem koji je već uspostavljen sprovođenjem mjesečnih akcija reciklaže papira, starih novina i kartona odnosno sprovođenjem inicijative „Svaka limenka se računa“ koju Fondacija Recan u saradnji sa NVO Ozon sprovodi u Crnoj Gori.

3.1.4. Okrugli sto „Mediji i društvena odgovornost“

Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj, kao sekretarijat Mreže za društvenu odgovornost je 2. oktobra o.g. organizovalo Okrugli sto na temu „Mediji i društvena odgovornost“ čiji je cilj bio podizanje svijesti urednicima i novinarima medijskih kuća u Crnoj Gori o značaju teme društvene odgovornosti sa idejom da svaka medijska kuća ima jednog novinara zaduženog za izvještavanje o temama društvene odgovornosti; podigne svijest o važnoj ulozi medija u izvještavanju o društveno odgovornim aktivnostima kao i edukaciji šire javnosti i uticaja/motivacije za još dobrih primjera iz prakse i pokaže da, osim izvještavanja o društvenoj odgovornosti, same medijske kuće, kao organizacije, mogu da budu društveno odgovorne.

Specijalni gost Okruglog stola je bio Veran Matić kao predstavnik B92 televizije i fondacije koji je kroz primjer svoje medijske kuće, koja je već i u regionu prepoznata kao društveno odgovorna, predstavio mogućnosti za djelovanje u oblasti promocije i primjene koncepta društvene odgovornosti i dao ideje za dalje usmjerenje medijskih kuća u Crnoj Gori da budu društveno odgovorne.

Okrugli sto je predstavljao prvi u nizu događaja čiji je cilj edukacija novinara i medijskih kuća o ulozi koju imaju u promociji primjera dobre prakse odnosno podsticaja na još dobrih primjera.

4. PREGLED AKTIVNOSTI TOKOM 2014. GODINE - POSLOVNI SEKTOR

Tokom 2014. godine, poslovna udruženja u Crnoj Gori su organizovala niz aktivnosti usmjerenih na edukaciju predstavnika malih i srednjih preduzeća o prednostima sprovođenja koncepta društvene odgovornosti u svom poslovanju.

4.1. Aktivnosti Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG)

U okviru projekta „Društveno odgovorno poslovanje za sve (CSR for ALL)“ koji UPCG sprovodi tokom 2014. godine zajedno sa poslodavačkim organizacijama Turske, Hrvatske, Makedonije, Rumunije i uz ekspertsku podršku Međunarodne organizacije poslodavaca (IOE), sprovedene su sljedeće aktivnosti:

4.1.1. Priručnik o društveno odgovornom poslovanju za poslodavačke organizacije

4.1.2. Dvodnevni seminar/trening o društveno-odgovornom poslovanju za preduzeća

Tokom aprila o.g. UPCG je organizovala dvodnevni seminar o društveno-odgovornom poslovanju (DOP) za predstavnike crnogorskih kompanija (članovi UPCG).

Učesnicima je predstavljen projekat, kao i sadržaj dokumenta "Društveno odgovorno poslovanje za sve - Nacionalni izvještaj za Crnu Goru" koji, uz osnovne informacije (nacionalna socijalna struktura, politička i ekonomska situacija, opšta klasifikacija preduzeća, nacionalni okvir i trenutno stanje u oblasti DOP-a, legilastiva i njena usklađenost), daje pregled rezultata istraživanja koje je UPCG realizovala po IOE metodologiji, a s ciljem procjene uključenosti i transparentnosti učešća privatnog sektora u DOP-u. Tokom seminara su obrađivane sljedeće teme: osnove DOP-a, definicija i opseg; osnovni međunarodni instrumenti za DOP; najvažnije teme DOP-a – životna sredina, ljudska prava, radni standardi; benefiti za kompanije; DOP u Crnoj Gori – politički i pravni okvir; osnovni akteri i oblasti za DOP u Crnoj Gori; najbolji primjeri iz prakse; izvještavanje i odgovornost i izazovi i problemi za preduzeća za sprovođenje DOP-a.

UPCG je učesnicima seminara dodijelila sertifikate kojima se potvrđuje uspješno okončanje obuke o DOP-u u okviru navedenog EU projekta.

4.1.3. Konferencija o društveno-odgovornom poslovanju

U junu 2014. godine UPCG je organizovala konferenciju čiji su učesnici bili predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora, međunarodnih organizacija, akademske zajednice i medija. Na konferenciji je istaknuto da potreba za društveno-odgovornim poslovanjem proizilazi iz činjenice da se kompanije danas suočavaju sa najgorom ekonomskom krizom u poslednjih 80 i više godina, što znači da se tradicionalni postulati o konkurentnosti, održivosti i profitabilnosti kompanija svakog dana nalaze na svojevrsnom ispitu.

Posebno interesovanje učesnika konferencije pobudile su prezentacije uspješne poslovne prakse sa čijim su ih primjerima upoznali predstavnici Societe General Montenegro banke, TV Vijesti, Telenor fondacije, CRNVO-a i nevladine fondacije fAKT. Uz predstavljanje CSR priručnika za poslodavce, na događaju su najavljene naredne projektne aktivnosti UPCG i organizovane dvije panel diskusije u kojima su učesnici bili u prilici da se osvrnu na principe društveno-odgovornog poslovanja i njihovu implementaciju u privatnom i javnom sektoru, na globalno dostupne CSR instrumente, kao i ulogu države, akademske zajednice i medija u njihovom promovisanju. Imajući u vidu ulogu države i sistema obrazovanja, izlaganja predstavnika Mreže za društvenu odgovornost i Univerziteta Mediteran dodatno su naglasila potrebu za snažnijom promocijom i podrškom konceptu društvene odgovornosti, a time i njegovom većom primjenom u poslovnoj praksi - u javnom, privatnom i civilnom sektoru.

4.1.4. Dodjela nagrada preduzećima za društveno odgovorno poslovanje

U septembru o.g. UPCG je organizovala svečanu ceremoniju povodom dodjele „UPCG nagrade za društveno odgovorno poslovanje (DOP)“ za 2014. godinu. Cilj nagrade je promovisanje primjera dobre prakse DOP-a u Crnoj Gori, kao i preduzeća koja takvu praksu osmišljavaju i primjenjuju.

Ovim činom, nagrađena preduzeća iz Crne Gore pridružila su se laureatima iz još četiri zemlje - Hrvatske, Makedonije, Rumunije i Turske u kojima se ova nagrada po prvi put istovremeno dodjeljuje. Na događaju su nagrađena mala, srednja i velika preduzeća, i to u kategorijama: (1) Briga za zaposlene, (2) Briga za životnu sredinu, (3) Briga za zajednicu. Preduzeću koje je najbolje inkorporiralo DOP u svoje poslovanje u navedenim kategorijama, dodijeljena je *Glavna nagrada*. Glavni kriterijumi na osnovu kojih su nagrade dodjeljivane su održivost, inovativnost i ostvareni uticaj na sve uključene strane.

- 1) U oblasti "Briga za zaposlene", nagradu u kategoriji srednje preduzeće dobio je ELKO TIM iz Podgorice.
- 2) U oblasti "Briga za životnu sredinu", nagradu u kategoriji malo preduzeće dobila je LUKA KOTOR iz Kotora, a u kategoriji srednje preduzeće ELKO TIM.
- 3) U oblasti "Briga za zajednicu", nagradu u kategoriji malo preduzeće dobila je LUKA KOTOR, nagradu u kategoriji srednje preduzeće dobilo je CERVOVO iz Bara, a nagradu za veliko preduzeće dobio je ADRIATIC MARINAS iz Tivta.
- 4) Za najdosljedniju primjenu politika DOP-a u svom poslovanju nagrađeno je preduzeće ELKO TIM kojem je dodijeljena *Glavna nagrada* – za poslovanje u sve tri kategorije.

4.2. Privredna komora Crne Gore (PKCG)

4.2.1. Promocija standarda za primjenu sistema menadžmenta

PKCG je tokom 2014. godine organizovala dva seminara koji se tiču kvaliteta i standardizacije pod nazivom „Sertifikacija – prednosti i potencijali“. Seminari su organizovani u saradnji sa Sekretarijatom za preduzetništvo Glavnog grada, a bili su namijenjeni malim i srednjim preduzećima kao i javnim preduzećima. Dodatno, povodom obilježavanja Svjetskog dana kvaliteta, 13. novembra o.g. PKCG je na svečanoj sjednici predstavila standard ISO 18091:2014 koji daje smjernice za primjenu sistema menadžmenta kvalitetom u lokalnoj samoupravi i dodijelila prvi sertifikat crnogorskog sertifikacionog tijela SETI ME kompaniji Dr Trade. Dodatno je prezentovana i kompanija Bar Market i njihov upravo završen savremen kompleks pijačnog prostora sa pratećim sadržajima.

4.2.2. Sprovođenje projekta „Održivi razvoj turizma u Jugoistočnoj Evropi“

Od septembra 2014. godine, PKCG, u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, je otpočela sprovođenje projekta „Održivi razvoj turizma u Jugoistočnoj Evropi.“ Projekat je dio krovnog projekta „Jačanje regionalne saradnje i umrežavanja u cilju promocije čistije proizvodnje, prenosa znanja i usvajanja efikasnijeg upravljanja resursima u zemljama Jugoistočne Evrope“ koji je pokrenula Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj (UNIDO), a sprovodi se u Makedoniji, Srbiji, Hrvatskoj, Albaniji i Crnoj Gori. Nosilac projekta je Privredna komora Crne Gore, a projekat se sprovodi u 5 hotela (Trend Korali iz Sutomora, Ramada i City iz Podgorice, Light House iz Herceg Novog i Residence iz Miločera). Osnovna područja djelovanja projekta su energetska i vodna efikasnost, upravljanje otpadom, buka, kvalitet vazduha kao i društvena odgovornost.

4.2.3. Uspostavljanje Fonda za stipendiranje učenika srednjih stručnih škola, obrazovnih profila za deficitarne kvalifikacije

Za školsku 2013/2014. godinu u okviru Fonda je opredijeljena 61 stipendija učenicima prvog razreda 15 stručnih škola iz skoro svih gradova Crne Gore, koji se obrazuju po nastavnim programima: kuvar, elektroinstalater, zavarivač, instalater sanitarnih uređaja, grijanja i klimatizacije, automehaničar, keramičar, instalater u građevinarstvu, poljoprivredni tehničar i elektrotehničar energetike.

5. PREGLED AKTIVNOSTI TOKOM 2014. GODINE - CIVILNI SEKTOR

Organizacije civilnog društva su i tokom 2014. godine bile izuzetno aktivne u dijelu promocije i edukacije o značaju koncepta društvene odgovornosti.

5.1. Fond za aktivno građanstvo (fAKT)

5.1.1. Regionalni forum za zelene ideje

U partnerstvu sa Fondom braće Rokfeler (RBF), fAKT organizovao je Nacionalni konkurs za ideje/projekte za „zeleni biznis“, sa namjerom da podstakne pojedince, poljoprivredna gazdinstva, mala preduzeća i nevladine organizacije da razviju inovativne biznis ideje koje su zasnovane na principima održivog razvoja.

Tri najbolje biznis ideje učestvovala su na Regionalnom forumu, koji je održan u Albaniji (turističko selo Llogara) od 24 do 27. jula 2014. i našle se u konkurenciji za jednu od tri nagrade od po 10.000\$. Kako nijedna od odabranih ideja nije osvojila regionalnu nagradu, fAKT je izdvojio 4.000 EUR za finansijsku podršku realizaciji najbolje rangirane biznis ideje iz Crne Gore.

5.1.2. Mladi i filantropija

Programom „Učešće mladih u filantropskim akcijama“, 18 predstavnika organizacija/neformalnih grupa mladih, prošlo je trodnevnu obuku na temu „Filantropija i planiranje akcije u lokalnim zajednicama“.

Sve organizacije (njih šest) su, nakon treninga, svoje početne ideje razvili u konkretne akcije i razrađene projekte koje su, uz podršku Fonda za aktivno građanstvo-fAKT, realizovali u svojim lokalnim zajednicama. „Učešće mladih u filantropskim akcijama“, fAKT je realizovao uz podršku Balkanskog fonda za demokratiju, Fonda braće Rokfeler i Čarls Stjuart Mot Fondacije, u ukupnom iznosu od 12.000 EUR.

5.1.3. Dodjela nagrade za filantropiju ISKRA

U Zetskom domu na Cetinju, 28. novembra održana je šesta po redu dodjela nagrada za filantropiju ISKRA.

Ovogodišnji dobitnik nagrade za doprinos lokalnoj zajednici dobila je kompanija Adriatic Marinas – Porto Montenegro. Sadrija Sako Dacić, koji živi i radi u Njemačkoj, nagrađen je za individualni doprinos. Nagradu za doprinos dijaspore dobila je redakcija web magazina „Gusinje-Plav“ iz

Njujorka. Specijalna nagrada za životno djelo posthumno je dodijeljena Vasu Ćukoviću, čiji je najveći legat Specijalna bolnica u Risnu, za izgradnju koje je zavještao veliki dio svoje imovine.

Pored nagrada, dodijeljeno je i pet specijalnih priznanja. Za medijski doprinos i posvećeni angažman u povezivanju crnogorskih iseljenika i matice nagrađena je novinarka RTCG Olivera Vukadinović. Udruženje Roditelji nagrađeno je za građanski doprinos opštem dobru i humanitarnu akciju „Podijelimo, jer zajedno možemo više“, dok je specijalno priznanje za humanost i solidarnost dobila Bisera Mustafić, staropodgoričanka, koja je inicirala i organizovala mnogobrojne akcije za podršku onima kojima je ta pomoć neophodna. Damira Kalač, novinarka portala „Vijesti“, dobila je priznanje za građanski aktivizam, prevashodno angažmanom u oblasti zaštite životne sredine i inicijativom za uređenje Ćemovskog polja. Za podršku zajednici priznanje je dobio Radomir Cakan Novaković, koji je podršku zajednici iskazao kroz odnos prema zaposlenima, podršku razvoju sporta i pružanjem pomoći najranjivijim grupama.

Dodjelu nagrade „Iskra“ organizuje FAKT u partnerstvu sa Privrednom komorom Crne Gore, Upravom za dijasporu, Ministarstvom za održivi razvoj i turizam, a uz podršku Evropske Komisije, Fondacije „Ćano Koprivica“, Fonda braće Rokfeler i Čarls Stjuart Mot fondacije.

5.1.4. Regionalna konferencija o razvoju filantropije

U okviru regionalnog projekta „SIGN za održivost“, koji realizuje SIGN (Southeast Europe Indigenous Grantmakers Network), mreža domaćih fondacija i donatorskih organizacija iz jugoistočne Evrope, a koji finansira Evropska Unija kroz Program podrške civilnom društvu (Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) Civil Society Facility (CSF)) i sufinansira Balkanski fond za demokratiju, 17. oktobra o.g. u Beogradu je održana regionalna konferenciji „SIGN za razvoj filantropije: Regionalna perspektiva“, na kojoj su učestvovala 15 učesnika civilnog sektora iz Crne Gore, na čelu sa g.đom Dankom Latković, Šeficom Kancelarije za saradnju sa NVO Vlade Crne Gore, koja je predstavila zakonodavni okvir Crne Gore vezano za razvoj filantropije.

5.1.5. Akademija održivosti

Kao dio regionalnog projekta „SIGN za održivost“, realizovana je tzv. Akademija održivosti, koja je obuhvatila četiri trening modula za 30 predstavnika organizacija civilnog sektora, u cilju jačanja njihovih kapaciteta i osnaživanja za prikupljanjem sredstava iz lokalnih resursa. Nakon održane obuke, organizacije koje su učestvovala u programu bile su u prilici da prikupljaju sredstva u svojim lokalnim zajednicama. fAKT je, za svaki prikupljeni euro iz lokalnih izvora, donirao dodatni euro za realizaciju projekata odabranih organizacija. U ovom procesu učestvovalo je 9 nevladinih organizacija iz Crne Gore koje su od kompanija i pojedinaca uspjele da prikupe oko 27,000 EUR, dok je fAKT podržao njihove projekte sa dodatnih 24,727 EUR.

5.2. Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)

5.2.1. Škola društveno odgovornog poslovanja (Projekat: društveno odgovornim poslovanjem do uspjeha)

Škola je realizovana u periodu maj-jul 2014. godine sa ciljem da pruži praktične savjete polaznicima kako da njihova preduzeća/organizacije/institucije budu odgovorna prema svojim zaposlenima, lokalnoj zajednici, životnoj sredini i kupcima/dobavljačima. Takođe, polaznici su imali priliku da ovladaju metodologijom pisanja strategija za društveno odgovorne aktivnosti, kao i metodologijom

izvještavanja najšire javnosti o društveno odgovornom poslovanju preduzeća/organizacije/institucije za koju rade.

Školu je pohađalo 8 predstavnika preduzeća, tri predstavnika poslovnih udruženja i tri predstavnika nevladinih organizacija, kao i jedan predstavnik državne uprave i fakulteta Univerziteta Crne Gore. Projekat je realizovan uz podršku Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.

5.2.2. Škola društveno odgovornog poslovanja i socijalnog preduzetništva (Projekat: Razvoj društveno odgovornog poslovanja i socijalnog preduzetništva u Crnoj Gori)

Škola društveno odgovornog poslovanja i socijalnog preduzetništva koju je CRNVO realizovao tokom oktobra i novembra 2014. uz podršku Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu okupila je 25 polaznika, predstavnika preduzeća, nevladinih organizacija, državnih institucija i studenata Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

Cilj Škole bio je da se poveća svijest o značaju društveno odgovornog poslovanja i mogućnosti doprinosa preduzeća u rješavanju društvenih pitanja u saradnji sa civilnim i javnim sektorom. Takođe, pohađanjem Škole, polaznici su radili na kreiranju prijedloga konkretnih društveno odgovornih projekata koji se temelje na međusektorskoj saradnji.

Po završetku predavanja, polaznici/e će biti uključeni u mentoring program koji će se odnositi na izvještavanje o društveno odgovornom poslovanju i osnivanje/funkcionisanje socijalnih preduzeća.

5.2.3. Časopis o društveno odgovornom poslovanju (2 izdanja)

Tokom 2014. godine CRNVO je pokrenuo prvi elektronski časopis o društveno odgovornom poslovanju (CSR newsletter) u cilju promocije koncepta društveno odgovornog poslovanja, te predstavljanja aktuelnosti i primjera dobre prakse iz oblasti društveno odgovornog poslovanja na nacionalnom i međunarodnom nivou. Prvo izdanje je obuhvatalo različite aspekte društveno odgovornog poslovanja, dok se drugo izdanje odnosilo konkretno na odgovornost prema zaposlenima. Svako naredno izdanje će biti tematsko i bliže će obrađivati određene vidove društvene odgovornosti.

5.3. Fors Montenegro

5.3.1. Predavanja za srednjoškolce na temu „Zelena ekonomija“

U okviru projekta „Inicijativa za zelenu ekonomiju“, koji finansira Evropska unija, realizovana su edukativna predavanja za učenike srednjih škola iz 13 sjevernih opština i trening na temu „Učešće mladih u donošenju odluka“. S obzirom na to da su mladi glavni akteri u inicijativama koje doprinose zaštiti životne sredine i održivog razvoja, FORS Montenegro je u martu 2014. realizovao predavanja za učenike srednjih škola na temu „Zelena ekonomija“. Budući da je koncept zelene ekonomije još uvijek nepoznat u Crnoj Gori, cilj predavanja je bio da objasni koncept zelene ekonomije mladim ljudima, da se predstave načini koji će dovesti do održivog razvoja i načini kako da poboljšamo ljudsko blagostanje i socijalnu jednakost. Predavanja su takođe imala za cilj da motivišu mlade da počnu odgovorno da se ponašaju prema životnoj sredini, da počnu da mijenjaju svoje potrošačke navike, da koriste neke načine koji štede energiju i prirodne resurse, kao i da doprinose stvaranju osjećaja za kolektivne promjene koje bi vodile ekološki odgovornom ponašanju.

Organizovano je ukupno 40 predavanja u 13 srednjih škola, kojima je prisustvovalo oko 930 srednjoškolaca. Predavanja su realizovana u saradnji sa predstavnicima organizacija civilnog društva iz sjevernih opština Crne Gore koje se bave zaštitom životne sredine. Tokom predavanja učenicima je podijeljena brošura o zelenoj ekonomiji.

5.3.2. *Trening „Učešće mladih u donošenju odluka“*

Trodnevni trening na temu „Učešće mladih u donošenju odluka“ okupio je 26 učenika 2. i 3. razreda srednjih škola i 4 profesora iz sjevernog regiona Crne Gore. Cilj obuke je edukacija mladih i njihovo osnaživanje da uzmu učešće u donošenje odluka i da se više uključe u aktivnosti u zajednicama. Trening je realizovan kroz kratke teorijske prezentacije, diskusije primjera iz prakse kao i praktični rad, u okviru kog su učenici kroz raznovrsne vježbe imali priliku da pokažu svoju kreativnost u rješavanju raznih društvenih problema, sa akcentom na zaštiti životne sredine. Teme koje su obrađivane tokom treninga su: civilno društvo, javne politike, omladinske politike, organizacije za mlade, organizacije za brigu o mladima, subjekti učešća u javnim politikama, javne politike od značaja za mlade u Crnoj Gori, organizovanje javne kampanje za izradu lokalne politike o mladima, načini doprinosa mladih zaštiti životne sredine, klimatske promjene, zelena ekonomija i vršnjačka edukacija. Tokom treninga, učenici su posjetili i Nacionalni park Biogradska gora.

5.3.3. *Konferencija „Razvoj zelene ekonomije“*

U periodu od 26. do 28. novembra FORS Montenegro je organizovao konferenciju „Razvoj zelene ekonomije“ koja je imala za cilj podsticanje razvoja ekološki održive ekonomije u regionu, u cilju podsticanja društveno odgovornog poslovanja kompanija/biznisa u dijelu vezanom za zaštitu životne sredine, kao i predstavljanje primjera dobre prakse. Pored biznisa, cilj je i podsticanje uloge civilnog sektora na polju održivog razvoja, kao i medija. Učesnici konferencije će biti predstavnici civilnog sektora iz Crne Gore i zemalja regiona, ministarstava i državnih organa, lokalnih uprava, privrednika i medija.

5.3.4. *Predavanja za učenike osnovnih škola na temu „Čuvajući planetu, sačuvaćemo dom“*

U okviru projekta „CLEAN – Edukacija iz oblasti životne sredine“, koji je finansirala Evropska unija u sklopu Programa prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora, tokom maja 2014. realizovano je 30 predavanja za učenike osnovnih škola iz opština Nikšić, Berane i Pljevlja, na temu „Čuvajući planetu, sačuvaćemo dom“. Predavanjima je prisustvovalo 528 učenika iz 3 osnovne škole - OŠ „Radomir Mitrović“ iz Berana, OŠ „Ristan Pavlović“ iz Pljevalja i OŠ „Radoje Čizmović“ iz Nikšića. Teme koje obrađivane tokom predavanja su: selektivno odlaganje otpada, reciklaža, primarne i sekundarne sirovine, biološki otpad, kompostiranje itd. Takođe, predstavljeni su važni datumi koji se obilježavaju svuda u svijetu u cilju podizanja svijesti ljudi o značaju zaštite životne sredine.

Pored ove aktivnosti, projekat CLEAN je uključivao i mnogobrojne druge aktivnosti usmjerene ka zaštiti životne sredine, od kojih su u 2014. realizovane: nabavka kontejnera za selektivno odlaganje otpada i druge opreme za upravljanje otpadom za 3 javna komunalna preduzeća iz opština Nikšić, Pljevlja i Berane, obuke za zaposlene u javnim komunalnim preduzećima i lokalnim upravama o pravilnom upravljanju otpadom iz pomenute 3 opštine, studijska posjeta reciklažnom centru u Ptuj, predavanja za stanovništvo na temu pravilnog upravljanja otpadom, medijska kampanja itd.

5.3.5. *Projekat „Uređenje i opremanje parka i igrališta za djecu u Nikšiću“*

Pored navedenih aktivnosti, FORS Montenegro je u saradnji sa Sekretarijatom za uređenje prostora i zaštitu životne sredine Opštine Nikšić, u sklopu kampanje „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%.“ kandidovao projekat „Uređenje i opremanje parka i igrališta za djecu u Nikšiću“. Projektom je predviđena nabavka adekvatne podloge za igralište, mobilijara za igru, opreme za vježbanje, parkovskog mobilijara, rasvjete i sadnica.

6. ZAKLJUČCI

Predlaže se da nakon razmatranja Informacije o sprovođenju Politike za društvenu odgovornost u Crnoj Gori za 2014. godinu, koju je dostavilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Vlada Crne Gore usvoji sljedeće zaključke:

- 1. Prihvata se Informacija o sprovođenju Politike za društvenu odgovornost u Crnoj Gori za 2014. godinu koju je pripremilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa Koordinacionim tijelom za društvenu odgovornost (Mreža za društvenu odgovornost).*
- 2. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da u saradnji sa Koordinacionim tijelom za društvenu odgovornost (Mreža za društvenu odgovornost) nastavi koordinaciju aktivnosti u cilju promocije i sprovođenja koncepta društvene odgovornosti.*
- 3. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da u saradnji sa Koordinacionim tijelom za društvenu odgovornost (Mreža za društvenu odgovornost) nastavi da izvještava Vladu Crne Gore na godišnjem nivou o sprovođenju Politike.*